

Naujienu Antroji Dalis

NR. 493

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

UNIJA

1884 m. tai yra prieš 75 metus spalio 25 d. Brooklyne, N. Y., išėjo nedėlinė gazieta "UNIJA". Jos išdavėju buvo M. Twarowski, o rėdytoju — Jonas Szliupas.

1885 m. balandžio 25 d. laikraštis sustojo ejęs. Tarp buvusio "Lietuwiszkos Gazietos" sawiniko ir rėdytojo Twarowskio ir Jono šliūpo kilo nesantaika dėl "Unijos" turinio. Jonas šliūpas jo redaguojamoje "Unijoje" pradėjo rašyti prieš R. katalikų bažnyčios kunigus. Mat, jau tada prasidėjo kova dėl grynai lietuviškų R. katalikų parapijų. Iki tol dauguma tų parapijų buvo steigiamos kartu su lenkais. Dėl tokio nepalankaus Jono šliūpo prieš kunigus nusistatymo, t. y. dėl jo pasiryžimo skaldyti lenkiškai - lietuviškas parapijas, tarp leidėjo Twarowskio ir Jono šliūpo kilo nesusipratimai ir Jonas šliūpas pasitraukė iš redaktorių. Po jo pasitraukimo išėjo tik vienas "Unijos" numeris, paties M. Twarowskio redaguotas.

"Unijos" likimas buvo laimingesnis už "Lietuwiszkos Gazietos" likimą. Šiai nustojus eįs, ji visų buvo pamiršta ir mūsų raštijoje pasiliko beveik nepaminėta, — ji ir jos leidėjas ir rėdytojas M. Twarowski. Apie "Uniją" nekartą pats Jonas šliūpas įvairiomis progomis yra prisiminęs savo raštuose. Štai ir prof. Vaclovo Biržiškos Lietuvių rašytojų kalendoriuje 1946 m. parašyta, kad Jonas šliūpas yra redagavęs "Uniją". Be jos, dar šiuos eįsius JAV lietuvių laikraščius jis redagavo: "Lietuwiszka Balsą", "Apszvieta", "Naują gadynę", "Naują draugiją", "Laisvąją mintį" ir kitus. Gi tame pačiame rašytojų kalendoriuje nėra nei Miko Twarowskio pavardės suminėta, nors jis buvo pirmo JAV lietuvių ateivių laikraščio leidėjas ir redaktorius, o taip pat išleido pirmą lietuvių kalba spausdintą knygėlę JAV.

Nors "Unija" išėjo penkiais metais vėliau už "Lietuwiszka Gazietą" ir vienais metais vėliau už "Auszrą" ir nors jau turėta didesnio patyrimo laikraštis leisti ir JAV jau daugiau lietuvių gyventa ir tarp jų jau buvo prasidėjęs didesnis drauginis gyvenimas, o vienok ir "Unijai" nebuvo lemta ilgiau išsilaikyti.

Štai kai "Lietuwiszka Gazietą" pradėjo eiti, tai dar tarp New Yorko ir Brooklyno nebuvo gero susisiekimo, nes nebuvo pastatytas tiltas. O jau tada lietuvių gyventa vienu ir kitur, tai yra abiejose tos upės pusėse.

O kai "Unija" išėjo, tai jau

tiltas buvo pastatytas. Kadangi lietuvių gyventa daugiau Brooklyne, negu pačiame New Yorke, tai ir "Unija" tada pasirodė jau Brooklyne. "Unijos" išėjimo metu Brooklyno lietuviai R. katalikai jau buvo susimėtę įsteigti savo lietuvišką parapiją.

Betgi "Unija" išsilaikė vos pusę metų. O rodos vos keturių ne didelių puslapių laikraštis jau tada galėjo turėti pakankamai skaitytojų vien tik New Yorke-Brooklyne, kad jis būtų pajėgus išsilaikyti. Deja, prisiminkime, kad tada lietuvių ateivių būta beveik pusės beraščių... O tie, kurie mokėjo skaityti, buvo įpratę skaityti tik maldaknygę. Juk "Lietuwiszkos Gazietos" ir "Unijos" pasirodymo metais, be Mažosios Lietuvos poros periodinių leidinių, kitų laikraščių lietuvių kalba tada nebuvo. Tais metais laikraštis — periodinis spaudos leidinys lietuvių kalba buvo likra naujenybė, iki tol negirdėta ir... retai kieno nors apie tai svajota.

Kai visa sumeti, kas anuomet būta ir dar kai prisimėni 1864 m. lietuvių spaudos Lietuvoje uždraudimą Rusijos okupantų, tai Miko Twarowskio ir Jono šliūpo dėtos pastangos leisti lietuvių kalba laikraštį JAV tikrai buvo didelės, vertingos ir mūsų raštijoje jų vardai yra nusipelnę pagarbos.

1903 m. "Varpas" Nr. 3, prisimindamas 20 metų sukaktuves nuo "Auszros" išėjimo, taip susumavo jos nuopelnus:

"1. Kad priezaščia Lietuvos sunykimo ir tautiško apmirimo, tai yra politiškos sąlygos, dėliai kurių mūsų kaimynai nori, kad mes ne šiandien, tai rytoj pavirstumėm į vokiečius arba slavus (lenkus, rusus).

"2. Kad mokyklos, su sveltimomis mokslo kalbomis daugiau lietuvius paverčia į svetimus ir atskiria vaikius nuo gimdytojų.

"3. Kad lietuvius pirmučiausiai reikia šviesti su pagelba jų motiniškos kalbos.

"4. Kad lietuviai nenori išsivadėti nuo tautybės, kaip jų kaimynai lenkystės arba vokieystės.

"5. Kad lietuviai privalo ne vien kūnui peno pasirū-

(Tęsinys 12-me psl.)

Dienų Skeveldros

1.

Tai viena iš daugelio "kelionių į nakties pabaigą". Vyriausias "aktorius" Teodoras (pavarde Daukšas). Ak, reikėjo parašyti prieš porą metų, bet kažkur nusidaigojo mano užrašai. Vakar knisaisi po (asmeninį) archyvą (dar iš Vokietijos atsivežtinėse dėžėse knygoms), ir susekiau reikiamus pėdsakus.

Drama prasideda 1941 m. liepos mėnesį. Civilinė nacių administracija per vietinę "savivaldybę" pareikalauja darbo rankų Reicho žemės ūkiui. Manding, — *nesiskaistinkime* (kaip pana po 7-into kūdikio), nes tiesa yra grubi ir purvina:

— valsečių "viršaičiai" į pirmą ugnį nutarė "paaukoti" bežemius, po to mažžemius ir t. t. ir t. t. (lygiuojant aukštyn sulig turto).

Ir Lygumų miestelio *lūšninkė* Daukšienė buvo pakviesta į valsečių, idant paragintų sūnų "patalkinėti" Reichui. Ryto dieną nusikvietė ir patį Teodorą.

— Na, kagi, — kalbėjo "viršaitis": — 60 Rm. į mėnesį grynais, rūbų kortelės, po 3 mėnesių atostogos ("Kaip tau, 3 savaitės!"). Mes, būk ramus, tavo mamą atsiminsime...

O motinos, kai ji pažadino į valsečių eiti, veidas buvo perdėm raukšlėtas, kaip pavasarį arimai. Įsikniaubė į seną su-nešiotą skarelę ir pravirko:

— Sūneli - sūneli, kuo aš kalta, kad aš neturtinga...

2.

Veiksmas I.

Teodoras Daukšas 1911. 8. 1. jau buvo Kuckernese'e (tiksliau: Kuaukėnuose). Tai miestelis. Ūkininko Otto Szemait, kuriam jis buvo parduotas, sodyba (60 margų) čia pat. "Nežinau, kaip atsidūriau šiauliuos Arbeitsamte (Darbo įstai-goje). Žinau, apsupo ginkluotieji. Iš Lygumų miestelio buvom 8. Į dengtą sunkvežimį. Atsisveikinti nieko — nieko neprileido. Tilžėn. Uždengti. Sūgrūsti, kaip silkės. Išlipom. Sustojom palei sieną. Tai jau Kaukėnuos. Ūkininkai (kiekvienas su partijos ženklukais) ejo ir rinkosi. Mano draugas Justas pasiteiravo, ar gali statyti sąlygas. Ir policininkas (partietis!) vožė lenta per galvą. Pramušė ligi kraują! Aš tylėjau..."

Kai T. Daukšas visa šita pasakoja, yra vėsi spalio pavakarė. Vėjas nuo Elbės paširpęs. Kvepia bulvienojais ir dūmu nuo žuvies rūkyklos.

— Apie 7-tąją ir mane nupirko. Snaudčiau sienos atsi-rėmęs. Išgirdau: "Eik su manim". Nakčia (o mėnesienoj ištvinęs Nemunas buvo balzganas ir liūdnas!) buvau "pas tikslą". Radau žemaičio žmogų (apie 45 m. amžiaus), 19 m. dukrą ir 11 m. sūnų. (Dar 3 sūnūs buvo fronte: palei Maskvą, Norvegijoje ir ties Paryžium). Ak, radau ir savo jungo brolių, — lenką Stanislovą Rogulskį (parduotą jau 1939 m. gruodį).

"Po 3 mėnesių panūdau grįžti. Kad nors atostogų. Otto juokėsi net susilenkdamas. Nuėjau į Arbeitsamtą. Dėjo į galvą, po to pro duris, už vartų. Teatsimenu, kad sakė: "Kai karas pasibaigs..."

Tolimesnioji gyvenimo chronika buvo tokia:

— Alga — 19 Rm (ne: 60 Rm); kai suėjo 18 metų amžiaus (tai buvo po 2 metų), pakėlė iki 26 Rm (žiemą pastoviai 16 Rm).

Valgis? Palyginti, neblogas, Valgė, kur ir nakvodavo, t. y. prieangelyje. Vasarą, kaip namuos daržinėje, bet žiemą — šalta, kad net šurpu. 1941. XII. 8. atvyko naujas vergas — Stasys šlimas. Visa pramoga — sekmadienį išeiti į miestelį, kur Hitlerjugendo parada, muzika. Triukšmas ir nauji žmonių veidai kažkaip raminančiai veikė. Nors vaikščioti tegalima gatve.

Pats žemaitis mokėjo lietuviškai. Sūnus tik vokiškai, "Kai pramoksi ir tu vokiškai, aš tau paslaptį pasakysiu" — sūnus Erich kalbėjo Daukšui. Na, ir pramoko, na, ir išgirdo:

— Kiekvienas vokiecis po karo gaus po 1,000 margų...

Ir juokėsi "paslaptį" išpažinęs. 1944. 9.-6. (kai evakavosi) jau ir Daukšas prabilo:

— Erich, kaip su margais?!

Tylėjo, lyg paliekama prūsų žemelė. Ak, kai Prancūzija kapituliuavo, 16 dienų išlaikė vėliavą stiebe...

— Szemat (vėlakos tarkime, Zemaitis) nebuvo mušeika. Pats Tadas tegavo sykį, (tai buvo 1941 m. rudenį) bizūno ir sykį į veidą (1943 m. rudenį). Bet likimo draugai gana dažnai. Pvz., gretimas ūkininkas Neumann (40 margų savininkas) buvo labai jau kiblus. Kai jo vergas lenkutis Feliks 1942 m. pavasarį kažkodėl atsikirto žodžiu, parsikvietė vyresnįjį policijos vachmistrą Böm ir žandarą Tiz. Tie nusivedė Feliksą į darž-

(Tęsinys 2-me psl.)

"SENOVĖS LIETUVIŲ PINIGAI"

Pirmas šios rūšies lietuvių raštijoje veikalas "Senovės Lietuvių Pinigai" jau atspausdintas ir pirmoje eilėje siuntinėjamas jo prenumeratoriams. Galės jį įsigyti ir ribotas skaičius dar neužsisakiusiųjų. Kaina 10 dol. Užsakę 5 egz., šeštą gaus nemokamai. Bargan nesiuočiama. Rašyti autoriui: Jonas K. Karys, 408 Park Ave., Bridgeport 4, Conn.

Norintieji gauti kartu ir to paties autoriaus "Nepriklausomos Lietuvos Pinigus" (kaina 5 dol.), *abi knygas gaus už 13 dolerių.*

Komunistų dvarų kumečiai prašo geresnių skaitymų

"Literaturnaja Gazeta" idėjo atsišaukimą, pasirašytą, kaip pats laikraštis tvirtina, 20,000 kolchozininkų, į sovietų rašytojus, prašančių, kad jie liautųsi visą laiką rašę vien apie kasdieninį triusą, o pradėtų rašyti knygas, kurios "gyvenimą padarytų įdomesniu ir linksmesniu". Atsišaukimas buvęs surašytas devyniolikos tūkstančių "kolektyvinių ūkių darbininkų" per skaitytojų susirinkimus vakarinėje Rusijoje.

"Tūli rašytojai nesupranta, kaip nuobodu yra skaityti knygas, kuriose vietoje gyvų charakterių, vien tik aprašinėjama bulvių sodinimo technologija", sakoma tame kumečių atsišaukime. "Mes geriau už jus žinome, kaip melžti karves arba sodinti kornus. Visa, ko mes iš jūsų laukiame, yra, kad perskaičius knygą mūsų gyvenimas pasidarytų įdomesnis ir linksmesnis".

:o-:

—Aš savo žmoną susipažinau per nesusipratimą.

—Kaip tai

—Aš pamojau taksi, o ji pamane, kad jai . . .

:o-:

Dvi jaunos sekretorės kalbasi savo tarpe:

—Mūsų naujasis bosas atrodo tebėra nevedęs.

—Iš ko spėjai

—Jis kiekvieną rytą į ofisą ateina iš kitos pusės.

:o-:

—Sustok, tu savo sriuba mano suknelę apliejai!

—Nieko, nieko, gerbiamoji. Virtuvėje yra daugiau.

:o-:

Niekuomet nėra per vėlu

Garsus baleto mecenatas markizas de Cuevas garsinimais ieško kelių naujų šokėjų į savo baleto trupę.

Tarpe daugelio kandidačių buvo viena, bebaigianti ketvirtą dešimtmetį.

—Kiek tamstai metų?—klausia de Cuevas.

—Dvidešimt trys, — atsako kandidatė akim nemirksėjusi.

—Prašom atvykti, kai būsi dvidešimt metų, — nusprendė mecenatas.

Skelbkites "N-nose"

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, OCTOBER 31, 1959

Mokytojai nereikia žinoti

Onutė, ąsloje sėdėdama, žaidžia lėlėmis. Motina mato, kad viena lėlė pastatyta kampe.

—Kodėl ta viena atskirta kampe? — klausia motina.

—O kad ji nežino, kiek bus dukart po tris.

O tu, Onutė, ar žinai?

—Aš nežinau, bet aš esu mokytoja.

:o-:

Kukli mergina

—Tu taip mėgsti išeisgas. Barbutė, tai jau, be abejo, didžiausią balių ruoši per savo vestuves?

—O ne, visai kukliai planuoju: aš pati, kunigas ir jaunikis.

FREE TO YOU

6 STAINLESS STEAK KNIVES

4 1/4 % FOR NEW SAVINGS
Accounts of \$1,000 or more

- Gifts mailed on receipt of account.
- Limit one gift per family. Offer expires December 22, 1959.
- Interest paid quarterly.
- Each account insured to \$10,000 by an Agency of US Government.
- Save by mail — postage free.
- Accounts opened by the 10th of the month earn from the 1st.

SEACOAST SAVINGS
and Loan Association
DEL MAR, CALIFORNIA
OPEN YOUR ACCOUNT NOW!

SKELBKITĖS NAUJIENOSE

**TWO floor heat outlets—
DOUBLE THE HEAT
OVER YOUR FLOORS!**

give your family
a new standard
of living with
a new, patented

SIEGLER
GAS HOME HEATER

It pays for itself with the fuel it saves!

MONEY BACK GUARANTEE!

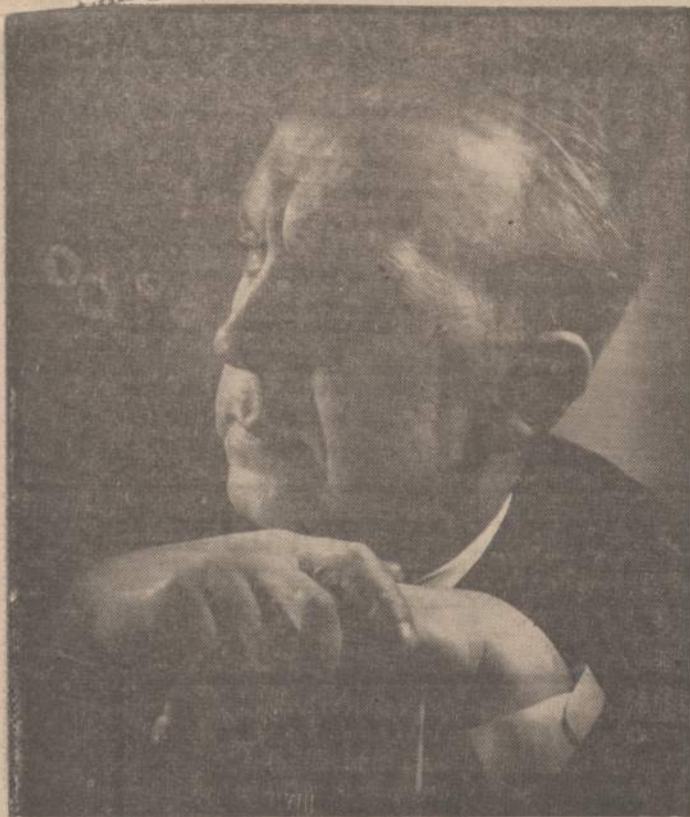
Patented INNER HEAT TUBES • BUILT-IN BLOWER SYSTEM
Lifetime CAST IRON CONSTRUCTION • Heats like magic—even with the gas OFF!
start saving by stopping in at

OGDEN STOKER SALES AND SERVICE CO.

1314 WEST GRAND AVENUE

All Phones: SEeley 3-7112

CHICAGO, ILL.

STASYS PILKA

Jį sutiksi kiekviename rimtesniame Čikagos lietuvių rengime: scenos veikalo pastatyme, koncerte, minėjime, meno parodoje. Ir iš didžiausio būrio jį nesunkiai išskirsi dėl jo aukštos, tiesios figūros, kilniai sidabru spindinčių plaukų ir nuolat dantyse įsikąsto ilgo kandiklio gale smilkstancios cigaretės.

Dažnai jo balsą išgirsi lietuviškųjų valandėlių programose. Dažnai jo turiningu sparnuotu žodžiu pasigėrėsi lietuviškos spaudos puslapiuose. Ir daug blaivios, daug jaunatviškos minties rasi tame žodyje. Nes žmogus, apie kurį čia noriu porą žodžių tarti yra visada jaunatviškas, visada neramus.

Lietuviško judėjimo baruose aktyvesnis skaitytojas jau, manau, suvokė apie ką čia reikalias sukasi. Na taip! Aišku, kad apie Stasį Pilką!

Daugiakalbis aktorius ir režisorius

Jau Stasio Pilkos tėvas, Simas Pilka, 28 metus tarnavo Imperatoriškame Aleksandro Dramos teatre, Petrapilyje. Taigi Stasys yra antroji to paties kraujo generacija teatriniam darbe. Nenuostabu, kad teatras ir yra taip stipriai jam į kraują įaugęs.

Per savo keturiasdešimt metų teatrinės karjeros, Stasys Pilka yra vaidinęs keturiomis kalbomis (lietuvių, prancūzų, lenkų ir rusų), rečitavęs trimis (lietuvių, rusų ir vokiečių) ir režisavęs net penkiomis (lietuvių, rusų, baltarusių, anglų ir žydų) kalbomis. Tuo jis neabejotinai pralenkia bet kurį lietuvių aktorį.

Vargu ar kitas kuris lietuvių aktorius yra tiek daug pasireiškęs žurnalistikoje, spaudos darbe ir kitokiame lietuviškų teatro klausimų populiarinime. Pirmąjį eilėrašį atspausdinęs jau būdamas 13 metų Petrapilyje (rusų kalba), Stasys Pilka iš spaudos darbo

nebepasitraukė. Jo lietuvių poezijos vertimai į rusų kalbą buvo spausdinami Amerikos ir Latvijos laikraščiuose, gausūs straipsniai apie lietuvių tautinę sceną, teatrą, grafiką, visuomeninius klausimus nuolat mirgėjo nepriklausomos Lietuvos spaudoje. Yra redagavęs (ir net savo lėšomis išleidęs) kelis teatrinis leidinius bei monografijas. Yra skaitęs Europos ir Amerikos universitetuose paskaitas apie Lietuvos (ir Rytų Europos) teatrą, daręs akademinis analoginius pranešimus.

Italijoje leidžiamos gana plačios apimties Teatro Enciklopedijos leidėjų pakviestas, Stasys Pilka jau kuris laikas telkia medžiagą ir kruopščiai ruošia toje enciklopedijoje skyrių apie lietuviškąjį teatrą.

Aistringas keliautojas

Kelionių pamėgimu Stasys Pilka neabejotinai pirmąjį lietuvių scenos menininkų tarpe. Dirbdamas nepriklausomos Lietuvos teatre, jis aplankė Vokietiją, Prancūziją, Italiją, Austriją, Čekoslovakiją, Vengriją bei Sovietų Rusiją. Tos kelionės daugumoje buvo studijinio pobūdžio ir įgalino S. Pilką praplėsti savo akiratį teatrinio darbo srityje. Jos, gal būt, ir paskatino Stasį Pilką suorganizuoti Lietuvos Teatro muziejų. Šio vertingo muziejaus suorganizavimas buvo neįsakytas, neapmokamas ir grynai savanoriškas Stasio Pilkos darbas. Kas jo vaisiais šiandien naudojasi Sovietinėje Lietuvoje? Sunku pasakyti.

Stasio Pilkos kelionės po JAV lietuviškąsias kolonijas 1926—1929 metais, meninių grupių organizavimas, gastrolių, buvo didžiulis įnašas lietuvių išeivijos kultūrinėje veikloje. Daug entuziastingų pasisakymų ir įvertinimų apie tai galime ne tik užtikti to

meto lietuviškoje spaudoje, bet ir išgirsti gyvuju žodžiu iš lūpų tų žmonių, kurie matė, girdėjo, ar kartu darbavosi.

Antrą kartą į šį kraštą patekęs, Stasys Pilka irgi nuolat keliauja. Jei jau ne su gastrólėmis, tai šiaip, norėdamas daugiau pamatyti, pažinti. Žodžiu, vien keliavimo aistros traukiamas.

Tos kelionės būna kartais ir gana skaudžiai "nuotykingos". Ne vienas skaitytojas gal dar prisimena spaudos žinutes apie Stasio Pilkos šios vasaros keliones, kurių metu jis pergyveno gana rimtą katastrofą. "Ašėnai vis dar jaučiu skausmą kairiajame petyje ir tebeturiu sunkią galvelę, lyg, sakyčiau, pas bičiulius būčiau per daug svečiavęsis", — rašė tada mielas keliauninkas iš Billings, Montana, šių eilučių autoriui.

Verta paminėjimo sukaktis

Iš pavergtosios Lietuvos tenka gauti daug įvairių knygų, brošiūrų ir kitokių leidinių, išleistų vieno ar kito scenos darbuotojo sidabrinei ar kitokiai teatrinės veiklos sukaktčiai paminėti. Kiek man žinoma, Stasys Pilka pastoviai teatre pradėjo dirbti jau 1919 metais (mėgėjiškuose lietuvių vaidinimuose jau stipriai reiš-

kėsi bene nuo 1916 m.). Taigi jau keturiasdešimt metų, kaip šis veteranas, stažu bene pats vyriausias išeivijoje gyvenęs Lietuvos scenos pradininkas, suvaidinęs apie 200 įvairių vaidmenų, režisavęs apie 100 spektaklių, nenuilstamai darbuojasi lietuviškojo teatro labui. Ar ši sukaktis nėra verta tinkamo atžymėjimo? Ar nereikėtų kokiai nors kultūrinei lietuvių organizacijai imtis darbo šią sukaktį paminėti.

"Norėtusi surengti "sukaktuvinį" spektaklį. Būtų gera ir po Ameriką su rečitaliais pavaižinėti. Laikas bėga ir dabartinėje atmosferoje viskas merdi. Yra užėjusi reakcija ir miesčioniškumo triumfas", — kalbėjo kartą sukaktuvininkas šių eilučių autoriui. Nejaugi su liūdesiu tektų pripažinti, kad jis kalbėjo tiesą?

Kiek man žinoma, Stasys Pilka yra išstudijavęs ir pasirošęs režisuoti net keletą veikalų; vienam iš jų turi net mūsų garsiojo dailininko prof. Dabužinskio pagamintus dekoracijų eskyzus. Ar nebūtų sukaktuvininkas geriausiai paminėtas sudarant sąlygas bent vienam šių veikalų išvysti rampos šviesą? Manau, kad geresnio paminėjimo nenori ir šis visada jaunas ir nerimstąs *Algis Kiršinas* žmogus.

2,000 Kalėdinių siuntinių be uždarbio

Lietuvių Prekybos Bendrovė naudoja šia proga padėkoti įvairiuose pasaulio kraštuose gyvenantiems lietuviams už tą ypatingą paramą, kurios mes esame susilaukę per šiuos metus. Reikšdami savo nuoširdžią padėką, kartu mes VĖL GRĮŽTAME prie savo tradicijos, išpareigodami visiems lietuviams pasiūlyti kaip dovaną be uždarbio 2000 SPECIALIŲ KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ.

Labai atidžiai pasvarstę savo patyrimų paremtas duomenis, tam reikalui sudarėme ko naudingiausias šitokius 2 skirtingus KALĖDINIUS BE UŽDARBIO SIUNTINIUS:

KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ NR. 1 SUDARO:

- 1) 3 jardai vilnonės medžiagos paltui,
- 2) 3/4 jardo vilnonės medžiagos vyriškam ar moter. kostiumui,
- 3) 3 jardai dvigubo pločio pamušalo,
- 4) storas vilnonis megztinis, sibiřišku vadinamas,
- 5) pora vyriškų vilnonių kojinių,
- 6) pora moteriškų žeminių kojinių.

To kalėdinio siuntinio Nr. 1 kaina tikrai **\$40.00** — įskaitant visus mokesčius.

Svoris 11 svarų.

KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ NR. 2 SUDARO:

- 1) 13 jardu vilnonės medžiagos 4 vyriš. ar moter. kostiumams,
- 2) 3 jardai vilnonės medžiagos paltui,
- 3) 10 jardu dvigubo pločio pamušalo,
- 4) 10 jardu sunkios medžiagos 3 moteriškoms ar 6 vaikishkoms suknelėms.

To kalėdinio siuntinio Nr. 2 kaina yra tikrai **\$79.00** — įskaitant visus mokesčius.

Svoris 22 svarai.

Visos abiems siuntiniams skirtosios medžiagos yra eksportinės rūšies su "Made in England" įrašu ir pasirenkamos šitaip:

- 1) kostiumams — dvigubais ruožukais arba lygios tamsiai mėlyna, ruda arba pilkšva,
- 2) paltams — tamsiai mėlyna, juoda, šviesiai mėlyna, žalia arba kupranugario spalvos,
- 3) suknelėms — dideli taškai mėlyname, rudame arba gelsvame dugne.

Tuojuo reikalaukite pirma nemokamų pavyzdžių, kuriuos mes siunčiame oro paštu į bet kurį pasaulio kraštą.

Mūsų šie KALĖDINIUS BE UŽDARBIO SIUNTINIUS gali užsisakyti kiekvienas lietuvis, vis tiek, ar jis būtų mūsų klientas, ar ne. BĖT NOREDAMI VISIEMS DUOTI PROGOS PASINAUDOTI JAIS. NUSTATĖME, KAD VIENAS ASMUO IŠ KARTO GALI UŽSISAKYTI NE DAUGIAU KAIP 2 TOKIUS SIUNTINIUS (KIEKVIENOS RŪŠIES PO VIENĄ). Taip pat priiminėsime po 1 dol. iš tų, kurie nori užsitikrinti sau KALĖDINIŲ BE UŽDARBIO SIUNTINIŲ, bet galutinio užsakymo lauksime ne ilgiau kaip 4 savaites.

MES GARANTUOJAME

- 1) Kiekvienas siuntinys pasieks gavėją.
- 2) Jei siuntinys dingtų, grąžinsime pinigų arba nemokamai pasiūsim kitią tokį pat siuntinį.
- 3) Apmokėsime visus su pasiuntimu susijusius mokesčius, kad gavėjai Lietuvoje, sulaukę siuntinio, nebeturėtų jau nieko primokėti.
- 4) Siūsim tik tokias prekes, kurios bus užsakytos pagal jų aprašymą ar remiantis pavyzdžiais.

LITHUANIAN TRADING COMPANY

1A, Hunt Street, London, W. 11,
Great Britain

Spaudos naujienos

— Donald Barr, New York Times puslapiuose recenzuodamas Roger Peyrefitte'o parašytą knygą "Malto riteriai", pastebi: "Kada Donatas iš Casa Nigra 311 metais tvirtino, kad nedori kunigai negali teikti tikrų sakramentų ir kad nusidėjėliai negali būti bažnyčios nariai, jis pareiškė taip giliai mūsų silpnybėje išsakinjusią nuomonę, jog reikėjo šimto metų ir šv. Augustino proto, kad būtų išvyta ši mintis iš organizuotos krikščionybės; bet tokios mintys vis dar tebėra gyvos mūsų".

— Iš Kauno ateina žinios, kad šių metų rugpjūčio 7 dieną iš Lietuvos žemės ūkio Akademijos buvo išvežti į Kazachstaną du dėstytojai ir beveik du šimtai studentų ir studentė. Išvežti dėstytojai V. Baltuškonis ir S. Šimatonis. Išvežtų studentų sąrašas būtų labai ilgas. Jų tarpe yra studentas A. Labanauskas, studentė A. Kižytė, studentas L. Jonaitis ir kt.

— Tuo tarpu Vilniaus universitetą baigęs ir anksčiau į Kazachstaną išsiųstas Pranas Buitvydas lietuviškoje "Pravdoje" aprašinėja, kaip ten išsiųsti lietuviai ir lietuviškos gyvena ir dirba. Ten jau seniai dirba Vladas Šubaila, Emilija Šedeikaitė, V. Petkūnas, P. Vainilevičius, A. Kanceraitė, V. Minskaitė, G. Baziūnaitė, R. Druskaitis, Aldona Žileikaitė, Pranas Maliavičius, o Veronika Kamodaitė jau spėjo ten ištekėti už tokiems pat darbams atvartyto bulgaro Georgijaus Klančiovo. Pasirodo, kad darbo metu įvyko žiaurus akeidentas. Klančiovas buvo sužeistas. Kamodaitė davė jaunuoliui būtinai reikalingo kraujo. Sustiprėjęs Klančiovas išaiškino, kas išgelbėjo jo gyvybę, o vėliau ir pasiūlė ją vesti. Kitos prievartos darbams išvežtos mergaitės jau apsikorusios vaikais.

— Vilniuje išleista K. Dineikos ir K. Labanausko 230 puslapių knyga "Fizinė kultūra".

— Amerikos literatūra besidomintieji lietuviai turėtų atkreipti dėmesį į kataliko rašytojo Sarojoano blaškymąsi. Jis neseniai pareiškė, kad nepatenkintas Jungtinių Amerikos Valstybių gyvenimu, tuo tarpu įvairios Maskvos leidyklos pradėjo leisti jo raštus ne tik rusiškai, bet ir kitomis kalbomis. Lietuviai jau išversta iš leista jo "Žmogiškoji komedija" ir "60 mylių per valandą".

— Jau keturioliktame šitame mefyje lietuviai, ypatingai žemaičiai, linus labai plačiai sėjo, kūrė, mirkė, džiovino, mynė, šukavo ir verpė. Grūdus vežė Rygon ir brangiai parduvinėjo, o pluoštą verpė.

— Antanas Venclova, prarijęs nuo bolševikinės meškerės paleistą ir literatūrinę kirmėlę aprauktą kriukelį, viešai okupacinėje spaudoje džiau-

giasi, kad rašytojas M. Šolochovas buvo prikergtas prie Chruščiovo palydovų virtinės ir nuvežtas į Ameriką. Pirmame "Tiesos" puslapyje jis rašo: "Tuo (Šolochovo kelione) teisingai pabrėžiamas didžiulis literatūros vaidmuo šių dienų žmonijos kovoje dėl aukščiausių tikslų — komunizmo, sambūvio ir taikos!" Kaip Venclova gali suderinti komunizmą ir taiką — sunku suprasti. Prieš 40 metų komunistai paskelbė karą rusų tautai, tą tautą jie dar ir šandien žudo ir naikina. Komunistai tikrai karo jėga pagrobė visą eilę savo kaimynų; komunistai padėjo Hitleriui pradėti antrąjį pasaulio karą, Raudonosios Armijos pagalba jie atėmė Lietuvai laisvę, o jis kalba apie komunizmą ir taiką. Ne literatūros vaidmuo yra reikšmingas kovoje už komunizmą (iki šio meto komunistai jokio vertingesnio literatūros veika-

to nesukūrė), bet tokių "literatūras" kaip Venclova, Guzevičius, Šimkus, Demianus Biedny ir kitų minkštanugarių. Paprastas Lietuvos darbininkas ir mokyklos nelankęs kaimietis geriau pažino komunistus, negu universitetą baigęs Antanas Venclova.

— Rugsėjo 12 dieną Kauno Ažuolyne buvo atidaryta komunistinio ūkio paroda. Kad ji atrodytų išpūdingesnė, atidarymo metu į Ažuolyną buvo suvaryti visi moksleiviai ir didokas skaičius valdininkų. Parodą oficialiai atidarė K. Kairys, komunistinio Lietuvos ūkio tarybos pirmininkas. Be Kairio, kalbėjo ir Sniečkus, kaip paprastai, pasisavindamas kitų komunistų atliktą darbą. Okupantai leido Lietuvoje gaminti radijo aparatus, dviračius ir gramafonus, o kitų mašinų dalis lietuviai gauna tikrai šlifuoti. Rusas Lietuvon atveža nulieta mašinos dalį, lietuvius nušlifuoja, o vėliau rusas ją ir vėl išsiveža. Užtat parodoje išstatytos kelios šlifavimo mašinos. Dido-

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS AUKŠTOS KOKYBĖS BALDŲ

ČIA SKELBIAME TIKTAI BARGENUS.

End tables, Coffee tables, vertės \$19.00	\$9.00
Stalinės lempos, vertės \$11.00, už	\$5.50
Lounge kėdės, vertės \$49.00, už	\$29.00
Double Griddle elektr. keptuvas, vertės \$19.00, už	\$9.00
Studio Couch, dviem miegoti, vertės \$90.00, už	\$59.00
Hollywood lovos, vertės \$90.00, už	\$59.00
Sulankstomos lovos su matracais, vertės \$30.00, už	\$19.00
Autom. elektr. "stitch" siuvama mašina, reg. \$99.00, už	\$49.00
Gen. Electric naujas 8 kub. pėdų šaldytuvas, nupigintas iki	\$139.00
Wringer modelio skalbiama mašina, nupiginta	\$69.00
Elektrinis dulkių valytuvas, nupigintas iki	\$29.00
RCA spalvota televizija, nupiginta iki	\$399.00
17 colių nešiojama televizija, vertės \$139, už	\$89.00
21 col. stalo modelio televizijos setas, vertės \$139.00, už	\$89.00
21 col. console televizijos setas, vertės \$199.00, už	\$109.00
21 col. televizijos setai, vertės \$300.00, už	\$189.00
21 col. televizijos setai, vertės \$300.00, už	\$189.00
Stereophonic Hi-Fi autom. fonografas, verės \$169.00, už	\$89.00
Stereophonic Hi-Fi stato modelis, vertės \$99.00, už	\$49.00
Maži 3 greičių fonografo, nupiginti iki	\$12.95
Clock radios, vertės \$39.00, už	\$19.00
Mažos stato modelio radios, nupigintos iki	\$10.00
Brangenybių skyriuje patrauklūs akmenuoti rankiniai laikrodžiai, vertės iki \$25.00, už	\$12.50
17 akm. Benrus rankinis laikrodis (waterproof), vertės \$49.00,	\$22.00
32 gab. stainless plieno sidabras (dėžeje), vertės \$24.00, už	\$12.00
Alarm clocks, kišeniniai laikrodžiai, po \$2.00 kiekvienas.	
12 colių ilgai grojantieji rekordai po	\$1.00
Gerai blanketai arba antklodės po	\$3.95
3 gabalų svečių kamb. setai, vertės \$165.00, po	\$89.00
3 gab. sectional svečių kamb. setai, vertės \$295.00, po	\$179.00
3 gabalų miegamų setai, vertės \$165.00, po	\$89.00
3 gabalų miegamų setai, vertės \$350.00, po	\$199.00
5 gab. dinette setai, chrome, plastikos, vertės \$69.00, po	\$39.00
7 gab. dinette setai, įvairių spalvų, vertės \$119.00, po	\$69.00
Plėninės spintos studentams, vertės \$25.00, po	\$14.00
Innerspring matracai, įvairaus dydžio po \$19.00 ir aukščiau.	
9x12 Axminster kaurai, vertės \$75.00, po	\$39.00

Krautuvė atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki \$9.00. Sekmadieniais nuo 12:00 iki 5:00 val. po pietų.

Pasiklausykite Budriko žymios radio programos su gyvais talentais, mįslių kontestu, iš WHFC radio stoties, 1450 kil. sekmd. 2:15 popiet.

Budrik Furniture

3241 So. Halsted Street

Tel.: CALumet 5-7237

Under new Ownership:
PIZZA BY FASANO
GERALD MICHELS, PROP.
2808 W. 55 St. PR 8-4030

• Pizza • Italian sandwiches
• Ravioli • Spaghetti
BREAKFAST AND BUSINESS
MEN'S LUNCHES SERVED
DAILY.

Hours: Daily 8 AM to 1 AM
Friday and Sat. 8 AM to 3 AM
Sunday 5 PM to 1 AM
We deliver Also table service

STANKUS Construction Co.

Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.

Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.

Ofiso ir namų telefonas:

Prospect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU (MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

1960 METŲ TV APARATAI
išsimokėtina. — Priimam senus.
RADJAI, FONOGRAFAI,
VOKIŠKI APARATAI
PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Pristatymas greitas ir garantuotas. Pas mus galima pirkti medžiagų, laikrodžių, odos, parkerių ir t. t.

OVERSEAS CARGO COMPANY

514 W. PERSHING RD.

Chicago, Ill. Tel. OA 4-9079.

Vedėjas P. Nedzinskas

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki
penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUŠKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavoliene
Medžiagą siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 42 (71)

Primadonos visuomenės veikloje

(Skaitytojo pastabos)

Pirmiausiai sąvoka. Primadoniškumu vadiname tokį isterišką reiškinį, kada individe glūdinčias ambicingumas įgyja liguistas formas. Noras pasireikšti, taip vadinamas "Geltungsdrang", besąlyginiai užvaldo visą asmenį ir tampa vieninteliu jo veiksmų kelrodžiu. Tai išveda asmenį iš dvasinės lygsvaros, jis netenka savikritikos, mėtosi savo užsimuojimuose ir darbuose nuo tikslo prie tikslo, šokinėja nuo vieno objekto prie kito: kas šiandieną jam svarbu ir reikšminga, rytoj gali tapti dėmesio neverta bagatelija. Šis prestižo siekimo ("Geltungsdrang") kompleksas paprastai tuose individuose nelieka vienišas: jis būna palydimas kitu — narcizmo kompleksu. Tuo būdu iš vienos pusės, norėdami patenkinti savo ambiciją, tokie individai siekia sau kitų pripažinimo, kitiems vadovavimo. Iš kitos pusės, išimylėję į save, darydami savo pajėgumu didžiausią įspūdį patys sau, jie žiūri į kitus iš aukšto, su panieka. Praradę savo veiksmų kontrolę ir blaškymiesi (tai vadina "kūrybinio impulsu"), tokie asmenys dažnai siekia didžiausio populiarumo, trokšta būti visų numylėtiniais. Deja, realybėje jie nekartą pasiekia visai priešingų rezultatų. Betgi tai labai tik retais atvejais priverčia juos apsigalvoti, tapti šaltesniais, pagyti nuo blaškymosi aistros. Anaipol, narcizmas išgelbsti juos nuo bet kurios rezignacijos. — Klaida ne jų, ne juose, bet pas visus kitus! Pasaulis jų nesupranta, jie nepopuliarūs, nes gi genijai visuomet būvę pripažinti po jų mirties. Istorija (o, jie įsitikinę, kad jie yra istorijos stūmekliai!) tik pavėluotai pripažįstanti savo kūrėjus.

Kol panašaus pobūdžio kompleksai valdo kokią nors cirko artistę, kino žvaigždę ar net teatro solistę, tol tai nėra baisu — viskas baigiasi ašaromis, uždangos ankstyvesniu nukritimu ar net vaidinimo nutraukimu. Visa tai turi net savyje tam tikro charmo (žavėsio): ar nėra malonu (jei tai būna ne per dažnai) raminti ašarose paplūdusią gražuolę, švelniai įrodinėjant jai, kad niekingas pasaulis nėra vertas jos pasipiktinimo (žinoma, tas galioja tik tokiam ramintojui, kuriam netenka rūpestis, kas darytina su per daug anksti nuleista scenos uždanga).

Kas kita, kai panašūs charakteriai išiveržia į visuome-

ninę areną. Jie lyg senovės riteriai žvangina ginklais, visur mato priešus, kuriuos teisybės vardan prisiekia sunaikinti. Skirtumas tik tas, kad senovės riterišką išdidumą čia pakeičia neišprusintas pasipūtimas, aristokratišką aroganciją — provinciališkas akiplėšiškumas, savigarbą — liguista ambicija. Na, ir kovos metodai kiek įvairuoja. Jeigu anų laikų karžygiai švaistėsi kardais pagal tam tikras taisykles, tai mūsų laikų didvyriai labiau mėgsta laisvą stilių. Gi kardo vietoje jie ginkluojasi plunksna... Nagi ir prirašo! Ištiesi laikraščių komplektai susidarytų tokių rašėjų kūrybos, jei juos surinktum vienon vieton. Toji rašymo manija jiems teikia dvejopą pasitenkinimą. Viena, tuo jie tikisi "sunaikinti" savo tikrus ar tariamus jiem bloga linkusius neprietelius. Antra, toji rašymo aistra patenkina jų ambiciją — "žiūrėkit, kol anie foteliuose posėdžiavo, aš pozityviais darbais tėvynę laisvinau, visuomenę auklėjau ar kultūrą kėliau". (Paskutinyšis žodis vartojamas tik lietuvių kalboje. Jo tikroji reikšmė tuo tarpu dar neišaiškinta). Teisinga šiame mintijime tėra tai, kad paprastai tokie straipsniai tikrai nebūna rašomi foteliuose. Čia jų ir minusas. Jeigu autorius prisiverstų atsisėsti į fotelį ar bent ant kėdės ir truputį susikaupti bei apgalvoti, gal, iš viso prie to pobūdžio kūrybos net neprieitų. Bet paprastai tokie "pozityvistai" juk neturi laiko prisėsti, pagalvoti: jie gi dirba!

Skaitant gi tokius "ant greitųjų" kūrinius, kad ir kaip kartais norėtum savo įsitikinimais būti pažangus, negali nesuabejoti ne tik apšviestos pozityviu įnašu istorijai, bet ir iš viso privalomo pradžios mokslo prasme. Nebūtų tiek žmonių mokančių rašyti, ne-tektų skaityti straipsnius, išvydusius dienos šviesą vien tik dėl to, kad kokia nors nepripažinta ar besijaučianti nepakankamai pripažinta "primadona" nutarė atsiskaityti su savo "priešais".

Ir dar viena. Jeigu kokia nors artistė a la Callas dėl savo isterikos nutraukė vaidinimą, tai labiausiai dėl to nukentėjo ji pati — ateityje jai jau lemta dainuoti prieš amerikoniškus milijonierius: Milano operos publika bei Italijos prezidentas, greičiausiai, pasitenkins jos balsu grožėjimosi magnetofoninių juoste-

VYGANDAS

TU NETIKĖK

Tu netikėk, jei kas sakys:
Jis tavo skausmo nematys
Pro žemės sielvarto marias.
Jis vėl ateis, kaip tąsyk, tyras
Ir lenksis jam skarotos girios:
Valdovas grįžo pro audras.

Ateis arimais žemės vaikas,
Žiūrėk: jis rankoj saulę laiko,
Nors pats pamėgo vien audras.
Praėjęs lietu, šaltį, gruodą,
Jis guos tave, kaip tąsyk guodė,
Pro žemės sielvarto marias.

1957 m.
Lietuva

lių pagelba.

Kas kita "primadonos" visuomeninėje veikloje. Vietoje to, kad su savo politiniu ar net asmeniniu priešu išsiaiškinti žodžiu ar raštu, einama į viešumą, stengiamasi angažuoti dalį visuomenės, organizacijas etc. etc. etc. Kitaip sakant, savasis interesas patiekiamas visuomenės intereso padaže. Rezultate — mūsų išeivija yra susiskaldžiusi, susikivirčiusi. To dėka, atėjus momentui, kada atrodo Lietuvos klausimas bus sprendžiamas tarptautinėje politikoje, mes stovime be vieningos politinės vadovybės, prie mūsų institucijų autoriteto griuvusių.

Išimtimi švitėjo mūsų jaunuomenė. Dalinai nepakęsdama senųjų amžinių kivirčių, sąskaitų suvedinėjimų, neribotų atskirų veikėjų ambicijų, jaunuomenė išeivijoje bandė ir tebebando eiti savystoviu keliu. Tai turėtų jai padėti išvengti senųjų klaidų, kaip nekartą drąsiai tvirtino jaunesniųjų kartų atstovai. Bet, jeigu šiandieną žvilgtėterėsime kiek giliau į tų jaunuomenės organizacijų gyvenimą, jų savitarpio santykius, tai pamatysime, kad jau šiandieną kaikiuriems amžiumi jauniems žmonėms tokie šūkių, kaip respektas, tolerancija ar pagarba priešui yra tik fasadas. Ne kartą sutinkame asmenis, kurie sąvokomis "įpareigota asmenybė", "savanoriškas angažamentas", "žodžio tęsėjimas", "subordinacijos principas savo paties išrinktai vadovybei" ir t. t. ir t. t. supranta prievoles, reikalaujamas iš kitų ir jų pačių neliečiančias... Jaunimas pradėjo eiti senųjų keliais. Bet ar tai dar jaunimas? Ar tai dar yra savystovus kelias ar bent savitas stilius?

H. S., New Yorkas

Tolerancijos prasmės ieškant

Ne per seniausiai DRAUGO studentų skyriuje buvo padarytas bandymas santariečiams primesti netolerantiškumo kaltinimą: kur, girdi, santariečių tolerancija, jeigu jų skyriuje buvo rašyta, kad vienos akademinės organizacijos lie-

tuviškoji politinė veikla ribojasi rezoliucijų už vienybę priėmimu ir tuo būdu nėra iš tikrųjų reali?!

Iš esmės čia nekeliamas klausimas, ar šitoks pastebėjimas buvo dalykiškai teisingas ar ne — kritikas rūsčiai kaltinamas netolerantiškumu dėl to, kad jis iš viso kritikuoja, nesvarbu, teisingai ar ne. Pati drąsa kritikuoti visuomeninius reiškinius laikoma netolerantiškumo žyme!

Su šia nuomone sutikti negalima. Kokios blogybės galėtų bendruomenėje klestėti, jei vardan visuotinės ramybės būtų atsisakoma — jei reikia, ir neigiamai — komentuoti reiškinius, kurie tą bendruomenę liečia? Ar neslypi čia po tariamu "tolerancijos ilgesiu" noras užslopinti savarakiško protavimo visuomeniniame gyvenime teisę?

Tolerancijos sąvoka, mūsų nuomone, keltina ne dalykinės kritikos, bet tikėjimo plėtimą. Netolerantas tas, kuris nori, kad visi tikėtų, kaip jis, Tolerantas — kuris kiekvienam žmogui palieka jo paties tikėjimą, o pats išlieka kritiškas savajam ir atviras jo perkainavimo ir patobulinimo galimybei. Tolerancija yra tikėjimo atvirumas, o ne "mandagus" salioninis dalykinės kritikos atsisakymas, teliudijęs abejingumą protavimui ir pažangai.

Prisipažinsime: jeigu idėjinio požiūriu santariečiai yra pati tolerantiškiausia iš lietuviškų organizacijų, tai tuo ne visada galima pasidžiaugti socialiniuose santykiuose. Konkrečius mūsų nusižengimų šioje srityje pavyzdžius paliksime sieškoti mūsų draugams; saviškiams kai kuriose vietovėse gi pastebėsime, jog dėl vieno kito jų nario nevykumo urmu menkinti kitų organizacijų intelektualinį subrendimą, — yra, stačiai ir paprastai, nesantarietiška.

L. G.

Darbai ir žygiai

— Naujų Metų sutikimą Chicagoje jau pradėjo ruošti Šviesa-Santara. Jis įvyks dail. Algirdo Kurausko gražiai išdekoruosimoj erdvioje Oriental Theater Building Ballroom, 32 West Randolph St., mieste (Tęstinys 7-me pusl.)

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

centre. Lietuviškoji visuomenė kviečiama atsilankyti.

— *Bernardas Prapuolenis*, šiuo metu Studentų Santaros Chicagos skyriaus vice-pirmininkas, laimėjo ASS skelbto literatūros konkursa poezijos premiją. Prozos premiją laimėjo Chicagos santariečiams su savo novele "Ketvirtadienis — biauři diena" jau prisistatęs *Kazys Alminas*. Džiaugiamės naujomis probrėskomis lietuvių literatūroje.

— *Rimvydas Vaišnys* pakviestas ir pradėjo dėstyti chemiją Yale universitete.

— *New Yorko studentų* valdybon iš santariečių išrinkti: *Veronika Dobužinskaitė* ir *Aldona Simutyte*, į revizijos komisiją — *Virginija Sutkutė*.

— *Lapkričio 6 d.*, penktadienį, Jaunimo Centre, įvyks Studentų Santaros Chicagos skyriaus susirinkimas. Kviečiami dalyvauti ir bičiuliai. Programa bus paskelbta vėliau, — greičiausiai, susirinkimą pradėsiant.

Šypsėnos

Vokiškas humoras

Daugiau kaip 50 metų einąs vokiečių satyros žurnalas "Simplicissimus" įdėjo dvi karikatūras, pašiepiančias Amerikos ir Sovietų raketinių ginklų lenktynes iš vienos pusės ir flirtą su Nikita iš kitos pusės. Viena karikatūra rodo mokyklos klasę, kur juodoje lentoje išrašytos įvairios teoretinės orbitos ir profesorius klausia studento: "Kodėl tamsa vis sakai Cape Carnival, o ne Canaveral?" Studentas atsako: Dėlto, kad kiekvieną kartą tą vietą suminėjus mano tėvas netveria juokais".

Kita karikatūra rodo Laisvės Stovylą, prieš kurią aukštai danguje mėnulis atsukęs rodo savo antrąją, iki šiol žemėje dar nematytą pusę. Geriau pažiūrėjus, pasirodo, kad ta mėnulio antroji pusė yra storas Nikitos užpakalis...

Rūkyti pavojinga

Amerikos Viešosios Sveikatos asociacija išleido atsišaukimą, skatinant žmones, ypačingai jaunuomenę, atsisakyti rūkymo, ypačingai cigarečių. Ne tik JAV, bet ir daugelio kitų kraštų tyrinėjimais nustatę artimą "giminystę" tarp cigarečių ir plaučių vėžio. "Plaučių vėžys sparčiai plinta ir ta fatališka liga kasmet užmuša jau po daugiau kaip 25,000 žmonių", sakoma atsišaukime. Jei ta pačia linkme ir toliau eis, tai kol dabartiniai mokyklas lanką vaikai užaugs iki 70 metų amžiaus, iki to laiko nuo vėžio mirs visas milijonas žmonių". Visi tyrimai rodo, kad juo didesnis cigarečių rūkymas, juo didesnis plaučių vėžio apsigimas.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, OCTOBER 31, 1959

Guminis vaikas

Iš Bath, Anglijoje, pranešama tokį atsitikimą: Anthony Scarrot, 22 mėnesių vaikas, sėdėjęs prie savo namų vežimelyje, iškrito ant galvos, atsistojo ir pradėjo eiti į vidų, bet vietoje palipęs laipteliais viršun, įlipo į anglis pilti angą ir įkrito į anglių rūšį 11 pėdų gylumon, vėl atsistojo, išlipo laiptais viršun, išėjo laukan ir tiesiai nuėjęs įkrito į upę, iš kurios jį gyvą ištraukė atskubėjęs kaimynas, visą tą procesą iš tolo stebėjęs. Bevežamas į ligoninę Anthony atgavo sąmonę.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Kozyrį pagal vėją! Profesoriaus žmona, išleisdama vyrą pro duris, pastebi, kad jis yra atbulai apsimovęs skry-

bėlę ir prašo pasitaisyti. —Bet tu gi nežinai, į kurią pusę aš eisiu, — pasiteisina profesorius.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Mommy says:
"It's the greatest invention since diapers!"

Makes you feel like a Queen!

NEW 1959 **FRIGIDAIRE** FILTRATOR DRYER

DRIES EVERYTHING
FLUFFIER, SOFTER
AUTOMATICALLY!

WITHOUT
WEATHER-
WORRIES!

WITHOUT
SUN-
FADING!

LOOK!

NO PLUMBING!
NO VENTING!

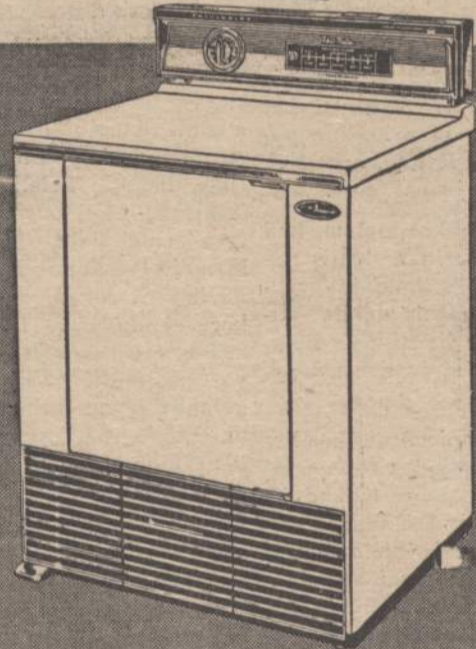
Traps objectionable heat, lint, moisture inside! No costly drains or outside venting!

DRIES ALL FABRICS
JUST RIGHT
AUTOMATICALLY!

It actually thinks for itself... turns itself off when clothes are dried just right! No more sun-faded colors. No more rainy-day worries. Actually beats the sun for softer, fluffier drying! And it's fully automatic!

PLUS... ALL THESE
THOUGHTFUL FEATURES!

- "Wrinkles Away" Drying Saves Hours of Ironing!
- Built-In Clothes Sprinkler!
- Ozone "Sunshine" Lamp!
- Rust-resistant Porcelain Enamel Finish Inside and Out!
- Choice of Five Colors or White!

Model DCI-59

COME IN TODAY!

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 West 51st Street

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

darbui (ne tik biznio), tai esam "vienos kartos" tauta ir nepajėgiam išlaikyti "tautinio nemirtingumo", kaip žydai, ir lietuviybė Amerikoje neturi ateities, kaip namas statomas ant smėlio. Reikia pabrėžti, kad ne tik rusiškas despotizmas naikina mūsų tautą, bet ir amerikonių laisvė ir gerbūvis pavojingi mūsų tautinei egzistencijai, nes užliūliuoja ir užmigdo mūsų sąmonę iki tokio laipsnio, kad užmirštam mūsų šventą pareigą visur ir visuomet būti ir išlikti lietuviams. Amerikoje gimęs lietuvių jaunimas, išėjęs anglišką mokyklą, nesulaikomai skęsta amerikoniškumo katile ir iki šioliai nepajėgėm to sulaikyti. Tas pavojus grėsia ir čion atvykusiam iš tremties mūsų jaunimui. Esamos parapiškos mokyklos su lituanistikos skyriumi yra persilpnas ginklas sustabdyti asimiliaciją. Jauna amžium Lietuvių Bendruomenė iki šiol buvo užimta kitom problemom tik ne lietuvių mokyklom ar jų steigimui, o tai būtų viena iš svarbiausių priemonių kovoje su nutautėjimu. Gelbstint jaunimą jam reikia daugiau tautinių mokyklų, kurių turim tik pradines, o aukštesnio tipo ne.

Jaunimas mūsų ateitis, todėl šitas klausimas aktualus kiekvienam iš mūsų ir A. L. G. S-ga turėtų susidomėti šita problema ir paskirti premiją, jei kas parašytų knygą tema: *Apie lietuviybės nykimo priežastis Amerikoje, kodėl lietuviybė neišgyvena toliau vienos kartos ir neleidžia giliau šaknų šioj žemėj, ir kokios priemonės būtų naudingos kovoj su greitu masiniu nutautėjimu: ar lietuvių mokyklos, ar koki kursai, ar padedant jaunimui daugiau bendrauti sąvybėj vasaros, skautų ir kitose stovyklose, kas beveik atstoją piršlybos biurui. Jaunimas apsisprendžia vesti kai lanko aukštesnę mokyklą ar kolegiją ir jeigu nėra savo tautos partnerio, tai nevengia rinktis svetimtautį-tę; o sudarymas mišrios šeimos, tai beveik iškritimas iš savo bendruomenės. Tokioj knygoj turėtų būti paliesti ir apsvarstyti ir kiti klausimai, pvz., kiek būt racionalu lietuviybės išlaikymui Honduras kolonijos steigimas, jeigu K. Pakštas kaip Mozė nuviliotų ten dalį mūsų tautiečių iš Amerikos tirpdančio katilo. Aš paliečiau šitą problemą, nes manau, kad ji aktuali ir gydytojams.*

Pranešimų medicinos temom mes dažnai girdim kitoje vietoje, nors anglų kalba. Bet niekas iš svetimtaučių mums nekalbės ir nešvies, ką turim drayti, kad ilgiau ištvirti sunkią ir, kaip dabar rodos, beveik beviltišką kovą už lietuviybės išlaikymą šiam krašte. JAV asimiliuoja tautas, įskaitant ir lietuvius, dar

greičiau už Rusiją. Amerikos lietuviai yra beveik tik vienos kartos tauta, jų čia gimę vaikai yra iki 90% asimiliuoti ir nutautėję. Čia pasiekama rezultatų (be prievartos) greitesnių ir įspūdingesnių, negu bolševikinė Rusija laimi smurtu ir prievarta. Man atrodo, kad mūsų tėvynės išvadavimui ir tautos ateičiai didžiausios reikšmės turėtų, jeigu dėtum visas pastangas stiprinti savo tautines pozicijas šiam krašte ir rūpintumės, kaip galingi ilgiau sulaikyti mūsų didžiausios kolonijos nutautėjimą. Su baime kartais galvoju, kad Amerikos lietuviai, remdami Lietuvos išlaisvinimą iš Rusijos jungo, patys anksčiau gali nutautėti ir sutirpti, negu Lietuva bus išlaisvinta.

Išvados

1. Rusų genocidinė okupuotoj Lietuvoj politika, kurios tikslas sunaikinti arba išblaškyti mūsų tautą, turi skatinti mus dirbti ne tik Lietuvos išvadavimui, bet ir giliau pažvelgti į lietuviybės išlaikymo problemą išeivioj, ypač didžiausioj Amerikos kolonioj. Dėmesio centre turi būt mūsų jaunimas tiek čia atvykęs, tiek čia gimęs. Tame lietuviybės gelbėjimo darbe turėtų dalyvauti visos organizacijos, neišskiriant ir A. L. G. Sąjungos, glaudžiai bendradarbiaujant su A. L. Bendruomenė, steigiant lietuviybės kursus ir mokyklas, skatinant sudarymą grynai lietuviškų šeimų, apsigyvenant kur yra didesnės lietuvių kolonijos, lankant Lietuvą kada atsidarys kelias ir t. p.

2. Amerikoje (J. V. ir Kanadoj) yra per 450 lietuvių gydytojų, bet iš jų tik apie pusė (231) priklauso L. Gyd. Sąjungai. Per vietines gydytojų draugijas ir steigiant naujus skyrius, A. L. G. S-ga turi stengtis pritraukti ko daugiau narių ir suregistruot ir tuos, kurie dar nestoją į Sąjungą. Taipogi kituose pasaulio kraštuose (P. Amerikoje, Australioj, V. Europoj) neskaitlingus lietuvius gydytojus (viso apie 50) reiktų suregistruot ir apjungti į vietines draugijas. Tuomet būt visai reali Laisvojo Pasaulio L. Gyd. Sąjunga, kurią sudarytų tiek Amerikos, tiek užjūrių draugijos. Dėl palyginimo reikia priminti, kad dabartinėj Lietuvoj yra apie 4,000 gydytojų, bet kiek tarpe

jų lietuvių, o kiek rusų ir kitataučių, žinių trūksta.

3. Atsižvelgiant į palyginant nedidelį Amerikos lietuvių gydytojų skaičių, L. G. Sąjunga turėtų raginti ir remti šio krašto lietuvių jaunimą, kad jis daugiau studijuotų medicinos mokslą ir rinktųsi gydytojo profesiją.

4. Sumanymas leisti neperiodinį medicinos žurnalą, metraštį ar biuletinį nėra pradėtas vykdyti. Pradžiai siūlau išleisti atskirą knygą A. L. gydytojų pirmo ir antro suvažiavimo darbus, nors 1960 m. Ta knyga atstotų gydytojų metraštį, jeigu joj būtų įdėta kronika ir žinios apie Amerikos, Lietuvos ir kitų pasaulio kraštų gydytojus, gyvus ir mirusius, jų skaičiai ir sąrašai.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICIULIS.

SAVE BY MAIL - EARN MORE!
WHERE THOUSANDS SAVE MILLIONS!

5% SAVINGS FINANCIALLY INSURED

Send check or money order today. Free gifts with account. Accounts opened by 20th, earn from 1st. Dept. DZ

COMMERCIAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

330 N. HOWARD STREET, BALTIMORE, MD.
1417 GEORGIA AVENUE, SILVER SPRING, MD.
7934 WISCONSIN AVENUE, BETHESDA, MD.

ASSETS OVER \$4,000,000.00

"NAUJIENOSE" gali rašyti kiekvienas ir apie viską.

RICHARD R. RUMČIKAS
Lietuvis Aliejaus Išvežiotojas
3735 W. 59th ST. CHICAGO 29, ILL.
Pataria pirkti pas jį geriausią aliejų savo pečiams, furnisams ir įvairiems šildytuvams. Susidarykite reikalingas atsargas dabar, kad šalčių metu nebūtų rūpesčių. Jis parūpins pilną pečių ir furnisų aptarnavimą. Būtinam reikalui esant—pristatome ir sekmadienį.
Telefonuokite šiandien: LU dlow 2-7150

\$500 iki \$1500 nuolaidos ant naujo 1959 Chrysler - Plymouth - Imperial
Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių.
Galima nupirkti be pinigų — išsimokėjimais.
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
"U WILL LIKE US"
CHRYSLER - PLYMOUTH - IMPERIAL - TRIUMPH SALES — SERVICE
4030 Archer Avenue -- Tel.: Virginia 7-1515
Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar išlaikyti apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimel išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5208
Generaliai Agentai Šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

PRAPLEČIAMA SU GERESNIU PATARNAVIMU AUGANČIAI KLIENTŪRAI
COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION
(Licensed by Intourist)

Dabar pasiūlo savo darbingą, atsakingą ir ekonomišką patarnavimą trijose vietose:

- PAGRINDINĖ ĮSTAIGA: SKYRIAI:**
- 39 — 2nd Avenue NEW YORK 3, N. Y. AL 4-5456-7
 - 1015 E. Carson Street PITTSBURGH 3, PA. HU 1-2750
 - 116 Main Street PATERSON 1, N. J. MU 4-4619

PRISTATYMAS GARANTUOTAS NIEKO EXTRA NEREKIA MOKETI

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Graži ir sveikintina meno paroda

PENKI KŪRINIAI ATRINKTI Č. GALERIJAI

Parodos atidarymas

Praėjusį šeštadienį (spalio 24 d.) 6 val. vak. Čiurlionio Galerija Jaunimo Centre Chicagoje pradėjo veiklos sezoną šešių dailininkų grupės meno paroda, atidaryman sutraukusia per 100 svečių. Ta proga reikia priminti, kad šio mėnesio 20 d. suėjo du metai, kaip Čiurlionio Galerija buvo įsteigta ir sėkmingai veikia. Be gausaus meno mėgėjų lietuvių lankytojų, jų tarpe buvo ir kitataučių ukrainiečių menininkų: A. Kolomyets, M. Harasowska-Daczyszyn, K. Milonadis ir kiti, kurie 1958 m. gegužės mėnesį buvo surengę savo parodą Čiurlionio Galerijoje.

Ukrainiečiai menininkai pareiškė noro vėl surengti 1960 metais jiems parodą Čiurlionio Galerijoje, šį kartą new-yorkiečiams bei tiems, kurie studijuoja užsienyje kaip stipendininkai.

Parodos atidarymą pravedė L. A. M. Klubo pirmininkas rašyt. Povilas Gaučys, pasakodamas trumpą kalbą, kad ypač modernųjį meną reikia suprasti, reikia mokėti priimti ir vertinti. Mes turime auklėtis norėdami suprasti daugiopas meno apraiškas. Pakvietė kalbėti kun. Bruno Markaitį, S. J. — klubo valdybos narį, kuris pasakė itin būdingą kalbą, pabrėždamas meno vaidmenį žmogaus gyvenime. Čiurlionio Galerijos direktorius M. Šileikis galerijos vardu pasveikino šios parodos dalyvius ir įteikė po simbolinę dovanėlę — gėlių puokštę kiekvienam autoriui. Rašytojas J. Ignatonis sveikino LB Chicago apygardos vardu.

Vėliau buvo kavutė, užkanda ir draugiški pokalbiai su svečiais. Tuoj po parodos atidarymo L. A. M. Klubo valdyba klubo patalpose turėjo trumpą posėdį, kur buvo aptarti aktualūs reikalai.

Jury komisijos daviniai

Č. G. administracija iš meno parodų stengiasi atrinkti vis naujų kūrinių galerijos kolekcijai. Taip buvo ir šį kartą padaryta. Jury komisiją sudarė penki asmenys: Anatole Kolomyets, pirmininkas, Z. Kolba, sekretorius, nariai: Dalia Zolp-Ondrik, Antanas Cooper (Skupas) ir galerijos direktorius M. Šileikis. Kūrinių atrinkimo sprendimas buvo atliktas vienbalsiai. Atrinkta penki kūrinių: Eleonoros Marčiulionienės "Kristus šventykloje" (keramika), Jadvygos Paukštienės — "Chicago ju-

dėjimas" (aliejus), Aleksandro Marčiulionio — "Keturi evangelistai" (majolika), Pov. Kaupo "Kalnų peizažas" (aliejus) ir Br. Murino "Laivų prielauka" (akvarelė).

Parodos turinys

Visi 70 kūrinių — tapyba ir skulptūra — byloja savo originalumu, orumu, temos šviežumu ir bendrai aukštos meninės kultūros lygiu. Man asmeniškai didelį įspūdį daro ponios Eleonoros Marčiulionienės keramika: vazės, sieninės lėkštės ir reljefai. Josios kūryba iš pirmo žvilgsnio primena aukšto lygio klasiką, su savita forma, išradingu dekoratyvumu ir spalviniu priėjimu, kas keramikoje yra sunkus dalykas norint gauti pageidaujamą rezultatą. Iš dvylikos josios kūrinių "Vazė" (kat. Nr. 2) bus bene savo tekstu ir dekoratyviniu spalvingumu pati puikiausia, kurios, autorė neparduoda. "Kristus šventykloje" (kat. Nr. 1 atrinktas Č. Galerijai), lėkštės, "Angelas" ir kiti keramikos darbai meistriškai atlikti.

Dail. Jadvyga Dobkevičiūtė-Paukštienė davė 18 tapybos darbų, daugumoje aliejinė tapyba ir vienas kazeinu, o ant rasis tempera atlikti kūriniai. "Be Chicago judėjimo", atrinkto Č. Galerijai, yra visa eilė puikių šios dailininkės kūrinių, k. a. "Chicago žiemos šešėliai", "Portretas", "Chicago rudenį", "Geltoni jurginiai" ir kt. Dail. Paukštienė anksčiau buvo susidomėjusi sunkesnių tapybos problemų sprendimu, bet šioje parodoje ji yra nuoširdi, subrendusi, tai yra didžiausia josios kūrybos vertybė. Kad ir toks nedidelis kazeino medžiaga atliktas "Vilniaus Mirazas" paveikslėlis, rodo dailininkės didelį impresionistinės technikos bei išraiškos atsiekimą. Paukštienė ne tikai yra produktinga, bet ir tapybine vertybe pranaši.

Skulptorius Aleks. Marčiulionis Chicagoje, bene bus debutantas, daug ką nustebina savo kad ir negausiais kūrinių (viso 7), bet monumentaliais. Jojo kūryboje yra gausu tautinių elementų, kaip va "Vaidila" (kat. Nr. 43), "Keturi evangelistai" Nr. 46), "Nemunas ir Neris" (Nr. 48), B. Milaknis pateikė tikrai vieną gipso galvutę, kuri gana gerai atliktą.

Mūsų didysis akvarelistas Bronius Murinas išstatė 20 naujų kūrinių, visi atlikti ak-

Dail. Jadvyga Paukštienė

KAUNO SENAMIESTIS

varele. Vieni jų spalvinio-dekoratyvinio stiliaus, kiti realistiniai, spontaniškai atlikti, atseit: "Mergaitė su obuoliu", "Laiveliai", "Mergaitė pajūryje" ir t. t.

"Laivų prielauka" atrinkta Č. Galerijai, kuris visais atžvilgiais puikus kūrinys. Murinas yra ir kitataučių meno parodose gerai atsirekomendavęs ir gavęs kelias premijas.

Dail. Povilas Kaupas davė 10 aliejinės tapybos darbų, su kuriais rašančiam šiuos žodžius tenka susipažinti pirmą kartą. Reikia pasakyti, kad Kaupas turi savo charakterį ir originalus plačia žodžio prasme. Jis sprendžia konstruktyvinę daiktų formą, — nelyginant Cezanne, kaip va "Benamiai" ir "Gėlės" (kat. Nr. 40). Bet "Debesys virš ežero" ir "Kalnų peizažas" (šį kūrinių įsigijo Č. Galerija) bei kiti išvengia mechaniškų efektų.

Kaip su premijomis?

Kultūriniais atsiekimais — meno ir literatūros srityse — negalima skųstis — nesame paskutiniai, bet kad tuos, kurie kūrė, aukojasi reikia įvertinti ir paremti, tai neturime iš ko... Rašytojas žino, kad knyga platesnės rinkos neturi. Dailininkas lietuviuose iš niekur nelaukia premijos už savo kūrinių. Čiurlionio Galerija ir norint negali duoti premijų, nes ji pati laukia aukų kai kuriems kūriniams apmokėti. Bet vis dėlto yra žmonių, kuriems rūpi lietuvių, josios kultūra ir tautos garbė. Praėjusiais metais SLA 134 Moterų kuopa Chicagoje nupirko Č. Galerijai vieną kūrinių už \$100. Šiais metais Lietuvių Moterų Piliiečių Lyga Chicagoje, vad. p. M. Zolp ir kitoms klubo valdybos narėms, surengė savo org. 25 metų atžymėjimo pobūvį ir pelną pasiskyrė Č. G. vienam kūriniui nupirkti. SLA Centras apmokėjo vieną kūrinių. Keletas pavienių asmenų, įskaitant ir porą dvasiškių, tą patį padarė. Galėtų ir kitos organizacijos tai padaryti. Auka Čiurlionio Galerijai būtų kaip premija dailininkui. Pav. Chicagoje yra Municipal Art League organizacija, kuri skiria premijas parodose jury komisijos atrinktiems kūri-

niams. Tokie meno darbai eina organizacijos kolekcijon. Iš tokių kolekcijų ilgainiui susirenka muziejinis turtas. Čiurlionio Galerija panašiu būdu veikia. Be to, JAV vyriausybė pripažino Č. G. kultūrinę įstaiga ir aukotojui leidžia tą sumą atskaityti nuo taksų.

Lietuviai premijas (kad ir simboliškas) turėtų duoti, tai paskatintų pačius dailininkus kurti vertingesnius dalykus.

Ši puiki paroda, deja, baigiasi rytoj, lapkr. 1 d. 9 val. vak. Bet ją patartina aplankyti, tiems, kurie dar nematė. Šeštad. ir sekm. valandos nuo 10 v. ryto iki 9 v. vakaro.

Išleistas puikus iliustruotas katalogas.

Didžioji paroda Art Institute

John Maxon, naujasis Chicago Meno instituto direktorius, nutarė parodyti didžiulius meno turtus Chicago visuoamenei, kurie gulėjo rūsiuose sudėti ištisus dešimtmečius. Tie meno turtai yra šiaurės Amerikos tapyba ir skulptūra, pradant nuo 1759 — 1950 m. Viso 150 darbų. Šioje kolekcijoje yra didingi portretų, klasinės skulptūros ir t. t., viskas tikrai šio krašto dailininkų. Paroda yra naujoje Gonsaulus parodų salėje, su specialiu apšvietimu. Ši paroda tęsis du mėnesius. Patartina realistinio meno mėgėjams ją pamatyti.

Illinojaus dailininkų rudeninis salionas

Vakar Conral Hilton viešbutyje 3-me aukšte iškilmingai buvo atidaryta Illinojaus Dailininkų S-gos rudeninio meno saliono paroda su menine programa: "Preview American Art Week". Šioje parodoje dalyvauja ir keli lietuviai dailininkai. Paroda baigsis 1960 m. vasario mėnesį.

—Dail. Adomo Varno sukaktuvinė 80 metų amžiaus paminėjimui meno paroda atidaroma lapkričio 14 d. Jaunimo Centre Čiurlionio Galerijoje. Rengia L. A. M. Klubas.

—Amerikos valdžia remia Čiurlionio Galeriją Chicagoje aukų prisikaitymu į income tax.

Lietuvos Vakarų Studijų Komisijos veiklos pranešimas

Nuo pranešimo, padaryto praėjusių metų VLIKo sesijoje, Komisijos darbas tęsiasi dviem kryptim: a) pirmojo Komisijos pastangomis išleisto studijų apie M. Lietuvą rinkinio platinimo ir b) naujų studijų apie M. Lietuvą organizavimo.

Pirmojo studijų rinkinio platinimas vyko Lietuvos Tyrimo Instituto vardu, formalaus veikalo leidėjo. Iš 1.500 laidos iki šiol parduota 334 egzemplioriai, už kuriuos gauta \$1,229.79. Nemokamai išdailinta bibliotekoms, mokslo įstaigoms ir organizacijoms, recenzentams, autoriams ir kt. 263 egzemplioriai, kurių savikaina yra \$1,089.00. Pas platiniojus dar yra 454 egzemplioriai, o sandėlyje 449 egzemplioriai.

334 egzempliorių pardavimas atitinka lietuviškos knygos emigrantinio-egziliinio leidimo normai, bet jis toli gražu nepatvirtina tų vilčių, kurias Komisija, nustatydamai laidos dydį, turėjo: buvo tikėtasi parduoti 1,200 egzempliorių. Buvo tikėtasi, kad iš gaunamų pajamų bus galima ne tik apmokėti spaustuvės skolas, bet net dar ir susidaryti šioji tokį finansinį pagrindą naujoms studijoms organizuoti ir leisti. Vietoj to Komisija vis dar negalėjo apmokėti visų skolų, o apie naujų lėšų sutelkimą naujiems darbams iš išleisto veikalo pardavimo nėra nė kalbos. Kad galėtų apmokėti skolą spaustuvėi, Komisija turėjo pasiskolinti iš Lietuvos Rytų Studijų Komisijos \$800.00. Spaustuvė už knygos išsiuntinėjimą dar yra \$75.00 skolos. Banko sąskaitoje yra tik \$321.91, taip kad Komisijos pasyvas sudaro \$553.97. Yra vilties šią skolą apmokėti, nes knygos platinimas vyksta ir dar vyks ilgai, bet pinigai grįžta tik pamažu ir mažomis sumomis. Finansinio bankroto pavojaus Komisija nemato.

Šiuo metu Komisija daro pastangų, kad būtų paruoštos šios keturios studijos:

1. Dr. J. Gimbuto studija apie M. Lietuvos kaimo baldus, kuri būtų tęsinys jo jau paskelbtos studijos apie M. Lietuvos kaimo architektūros lietuviškumą. Autoriui šią studiją baigti būtų nesunku, nes medžiaga paruošta, o studija nedidelės apimties.
2. Dr. J. Gimbuto ir Dr. M. Gimbutienės studija apie M. Lietuvos antkapius. Tai labai originali ir lietuviškai argumentacijai labai naudinga tema. Sunkumas tik tas, kad autoriai talkon prašosi mitologijos žinovą, kurio Komisijai iki šiol dar nepavyko surasti.
3. Prof. K. Pakšto studija, kurią tuo tarpu būtų galima pavadinti: M. Lietuva kartografijos šviesoje. Komisijai pavyko surasti ir įsigyti nemažą skaičių senų, net nuo 17-to

amžiaus pradžios, žemėlapių kopijų ir originalų, kurie pasiūstį prof. Pakštui išnagrinėti ir pastudijuoti, ar nebūtų galima lietuviškai bylai naudingesnius žemėlapius padauginti ir paruošti paaiškinamąją studiją, kuri žemėlapius komentuoju ir pateiktų kaip labai akivaizdžius lietuviškus argumentus. Autorius savo darbo nebaigė, Komisija dar nežino, kokios apimties studija bus.

4. Petro Butėno studija apie M. Lietuvos vietovardžius. Tai būtų kapitalinis veikalas, kuris pirmą kartą iškeltų viešumon nepaprastai reikšmingą ir mokliškai bei politiškai įdomų lobyną, kuris glūdi M. Lietuvos vietovardžiuose, M. Lietuvos vakarinę sieną šiuo atveju, pagal autoriaus nuomonę, nukeliant iki Vyslos krantų. Bet čia Komisija vėl susiduria su išteklų stoka ir emigracijos mokslo tragedija. Autorius šešias dienas savaitėje turi dirbti spaustuvėje pragyvenimui, o šiam darbui beturi tik nuovargio vakarus ir sekmadienius. Ekonominių aplinkybių verčiamas, jis ne tik savo studijos temą turėjo susiaurinti — dabar jis galės tik rašyti apie vandenvardžius — bet net ir šią susiaurintą studiją jis nežino kada galės užbaigti.

Komisija nuo pat jos sudarymo darė pastangų surasti autorių - mokslininką, kuris apsiimtų mokliškai atremti vokiečių sugalvotą ir plačiai kaip tiesą akcentuojamą tezę, kad lietuviai Maž. Lietuvoje nėra autochtonai, o tik po karų su kryžiuočiais atsikėlę iš Didž. Lietuvos imigrantai. Šią mums labai kenksmingą tezę net dar prieš kelis mėnesius pasisavino toks lietuviams draugingas mokslininkas kaip jaunas Dr. Semas savo veikalo "Emergence of Modern Lithuania". Iki šiol mes lietuviai šiuo reikalu nieko nesame padarę rimto, mokliškai pagrįsto ir urbi et orbi paskelbto. Mes turime mokslininką - žinovą, įsitikinusi anos vokiečių tezės klaidingumu, kuris mielai apsiimtų apginti Maž. Lietuvos lietuvių autochtoniškumo tezę: Dr. Matušą, Vyt. Didž. Universitete dėsciusį Maž. Lietuvos istoriją. Tačiau, deja, dr. Matušas visai teisingai teigia, kad toks darbas reikalingas bent dviejų metų koncentracijos ir atsidėjimo ir todėl pareikalautų bent tiek lėšų, kiek kainuotų vieno žmogaus dviejų metų pragyvenimas. Komisija, žinoma, apie atitinkamus piniginius išpareigojimus nė pagalvoti negali, ir taip su liūdesiu turėjo atsisakyti kvalifikuoto ir entuziastingo mokslininko svarios talkos.

Nežiūrėdama visu sunkumų, Komisija yra įsitikinusi, kad jos darbas turi būti tęsiamas toliau, kad ji negali lietuviškiems veiksniams, susi-

dariusiems 1954 m., grąžinti mandato ir pareigų. Bendroji politinė padėtis bei raida neleidžia mums nuleisti rankų ir atsisakyti uždavinių vykdymo, kokie dideli bebūtų sunkumai ir kokie kuklūs bebūtų darbo vaisiai. Nėra nei stokos medžiagos lietuviškiems interesams į Maž. Lietuvos teritoriją pagrįsti, nei savų intelektualinių pareigų jai apdoroti. Šia linkme Komisija jaučia pareigą veikti toliau ir mato vilties, kad veikla bus vaisinga.

Tačiau Komisija yra nusivylusi savo sponsorių — ALTo, diplomatų, o ir VLIKo — pinigine talka. Bė prieš tris-keturis metus iš ALTo ir a. a. Zadeickio gautų \$2,500.00 paramos, Komisija daugiau pinigų nėra gavusi, nežiūrint pakartotinių jos prašymų. Blogiau yra betgi tai, kad nei ALTA, nei diplomatai nė žodžiu net vilčių nesuteikia, kad bent ateityje Komisija galės susilaukti naujos paramos, o VLIKo pinigine padėti ir nedateklūs mes patys gerai žinome. Tik Lietuvos Laisvės Komitetas, nors ir ne tiesioginiu finansavimu, bet savo galimybėmis Komisijai suteikti darbo dalies pagrindą, yra vienatinis iš keturių Komisijos steigėjų ir sponsorių, kuris įgalina Komisiją tęsti bent kasdieninį rutinos darbą toliau: parūpinimu medžiagos stebėti įvykiams politikoje ir moksle, parūpinimu raštinės, susirašinėjimo ir susisiekiimo priemonių, suteikimu kalbinės, techniškos ir visokeriopo kitokios talkos.

Išsijungus trims sponsoriams iš tolimesnės piniginės talkos, ketvirtajam negalint teikti paramos, būtina reikalinga tiesioginė finansinė subsidija, susidūrus su uždaviniais, kurie reikalauja piniginių sumų ne vien šimtais, o tūkstančiais. Komisija ir jos leidėjas, Lietuvos Tyrimo Institutas, savo pastangas sukelti pinigų tolimesnei veiklai turės nukelti kintan kryptim: į gyvą lietuviškosios visuomenės ir išeivijos dalį, kuri dega lietuvišku patriotiškumu, gerai supranta lietuvių tautos interesų, susijusių su Maž. Lietuva, gyvybin-

gumą bei aktualumą ir iš jų plaukiančią kiekvieno lietuvių pareigą bei atsakomybę, gyvai pritaria Komisijos uždaviniams ir mielai sutinka ją paremti. Šia linkme Komisija yra verčiama ieškoti išeities iš padėties, primenančios pamestinuko likimą.

Komisija šiuo keliu tuo tarpu tik dar daro planų eiti: paeiti ji tuo keliu dar nepaėjo. Bet kai ji eis ir kai ji tuo keliu bus sėkmingai nuėjusi Komisija, savaime suprantama, nebejaus atsakomybės pirmykštiems jos sponsoriams, o jaus tą atsakomybę tiems, kurie bus jos darbų veiklūs ir duosnūs talkininkai.

—Aš nieko neturiu prieš moteris, bet vis tik nesuprantu, kodėl sau advokatu paėmei moterį?

—Aš taip pagalvojau, kad galų gale visuomet moters pusėje yra tiesa...

D & B FOOD & LIQUOR MART
Open Sunday.
IMPORTED & DOMESTIC
Wines, Liquors, Beers, Cordials for your holiday table and gifts. Fresh choice meats, groceries, frozen foods. For prompt delivery call Ted. PR 8-8501 — 6600 So. Western Ave.

DROP OFF SERVICE
Bachelor bundles — Dry cleaning. Shirt Service: Mon., Thurs. 7-9, Tues., Wed., Friday, Sat. 7-6.
BERWYN LAUNDER-EZE
6846 Windsor — GU 4-9555
BERWYN, ILL.

New Life Delicatessen
Namie gaminti delikatesai, naštos produktai ir šviežia mėsa.
3146 SO. HALSTED ST.
Victory 2-7666
Jonas Grinius, savininkas

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE
Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. GAlumet 5-9833

CHICAGO'S SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Skaitykite "N-nas"

Siuntiniai į Lietuvą

Mes turime sutartį su Inturistu nuo 1947 metų ir plačiai žinomi dėl puikaus patarnavimo.

MŪSŲ PATARNAVIMO MOKESTIS YRA ZEMIAUSIAS (NUO \$5.00 IKI \$10.00).

Jau dabar laikas siūsti dovanas **KALĖDOMS**

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 S. State Street
Chicago 4, Ill.
WAbash 2-9354

Reikalaukite mūsų naują katalogą bei mūsų sąrašą.

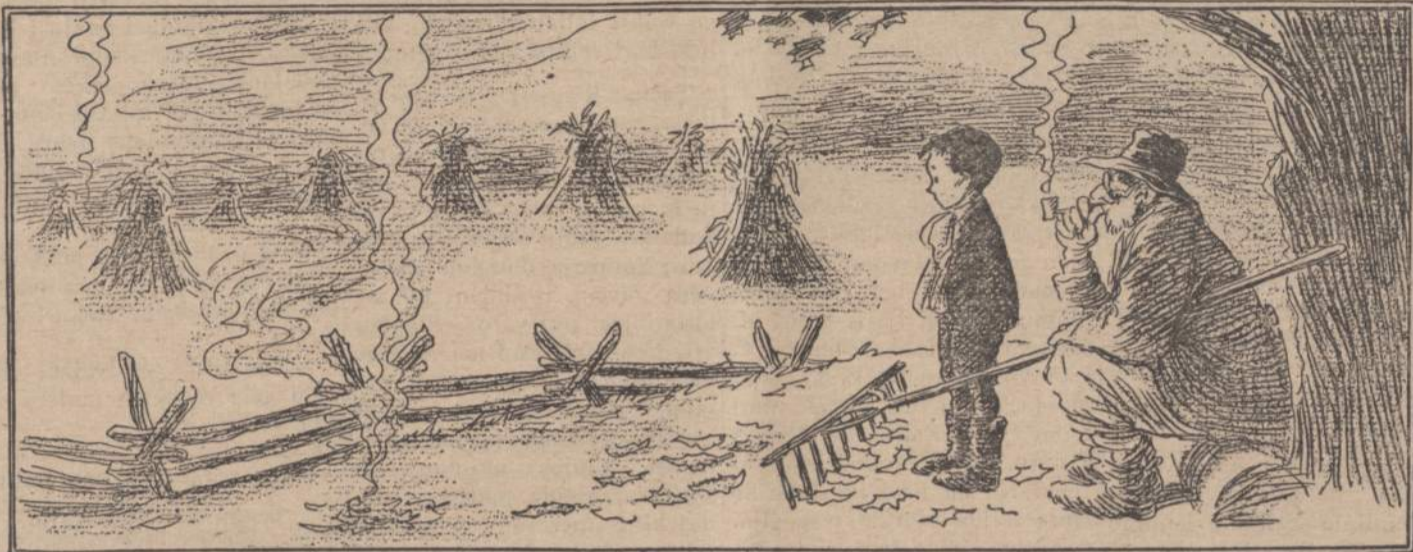
11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 31, 1959

I N D Ē N Ū V A S A R A

— Taip, taip, sūneli, tai tikroji indėnų vasara. Tu, vaikeli, nežinai kas ta indėnų vasara; tu dar mažas, nežinai, kaip visa tai dėjosi. Klausyk, aš tau papasakosiu.

— Matai, indėnų vasara, tai yra toks metų laikas, kada indėnai, po svetimus pasviečius keliavę ir gimtųjų vietų išsiilgę, grįžta į jas savo šokių šokti. Indėnai visuomet sugrįžta rudenį, kiekvienų metų rudenį. Senai, senai, kai

nė tavo tėtės, nė mamos dar nebuvo žemėje, čia gyveno toki laukiniai raudoni žmonės, kitaip sakant gyvi indėnai. Jų čia daug gyveno, tūkstančiai, milijonai! Net toj pačioj vietoj, kur tu dabar stovi, buvo indėnai, visi raudoni, su plunksnų kuodais ant galvos, su kirvukais rankoje... Tu nebijok, vaikeli, dabar čia jų nėra nė vieno, nėra nė vieno gyvo indėno. Senai jų jau čia nebėra. Visi jau išnyko, pasišalino, išmirė...

— Bet kiekvienų metų rudenį, maždaug apie šitą laiką, jie vėl čia sugrįžta. Tiktai sugrįžta ne tie gyvi indėnai, bet vien tik jų dvasios... Ir dabar čia jie yra. Žiūrėk į laukus, tiktai gerai įsižiūrėk. Matai tą melsvą rūką, tokį skystą, lengvutį rūką laukuose? Tai indėnai, geriau, tai indėnų dvasios... Daug jų, nesuskaitoma daugybė. Jie sulėkė čia ir dabar siaučia, žaidžia, šoka lengvuose vakaro saulutės spinduliuose. Taigi, tas melsvas rūkas, kurį mes kaip kokį skystą dūmą visur laukuose matome, tai ir yra ne kas kita, kaip sugrįžusių indėnų dvasios. Visur jų yra pilna.

— Žiūrėk, štai, į laukus. Matai ten tuos smailiuotus kupstus? Atrodo, tarytum tai būtų kukurūzų gubos, ar ne? Tikrumoj gi tai yra indėnų šėtros. Tu matai jas, tik gerai įsižiūrėk. Tikriausios indėnų šėtros. O tas dumų kvapas, kurį užuodi ore, tai kyla nuo ugniakurių, kuriuos jie laukuose kūrena ir apie kuriuos vaikščiodami savo pypkes rūko. Kiti tvirtina, kad tai esą žmonės lapus degina. Ne. Aš sau sakau, kad tai indėnai savo ugnis kūrena ir aplinkui tas ugnis savo šokius šoka.

— Šią naktį, kai iš už anų kalnų mėnulis išsiritęs patekės ir visi laukai nušvis mėnesiena, tu ateik čia ir galėsi aiškiausiai pastebėti ir indėnus ir smailiųjų jų šėtros. Aiškiųjų aiškiausiai viską pamatysi.

— Tu, vaikeli, matai, kaip apie šį metų laiką lapai ima raudonuoti? Tai dar vienas raudonodžių indėnų ženklas. Mat, kai kurio indėno dvasia siausdama ir šokdama pailsta, ji pakyla ir nutupia ant lapo ilsėtis... O kai vienas ar kitas lapas nepajėgia išlaikyti indėno dvasios, tada jis lūžta ir plasnodamas krinta žemėn... Štai ir

čia vienas nukrito. Matai koks jis raudonas? Tai nuo raudonų dažų, kuriais indėnai išsitepa, kai jie ruošiasi į karą.

— Netrukus tie indėnai, geriau, tos indėnų dvasios ir vėl pasišalins. Jos grįš į laimingus medžioklės laukus; aš nežinau kur tie laukai yra. Bet ateinančiais metais pamatysi, jie vėl čia bus. Laukai vėl apsidengs melsvu, tarytum dūmų, rūku, sukurs savo ugnis ir šoks apie jas savo šokius, kaip ir šį metų šoka.

(Imta iš Chicago "Tribune")

(išnyks iš 1-mo pusl.)

pinti, bet ir dvasiai, tai yra platinti raštą ir apšvieta savo kalboje ir t.t."

Tai "Auszra", anot "Varpo", paskatino tokioms sampratoms lietuviuose pasireikšti. "Lietuwiszkos Gazietos" ir "Unijos" nemažesni nuopelnai už anuos "Auszros" "Varpo" susumuotus. Juo labiau, jei turėsime galvoje, kad anuodu laikraščiai pradėjo

pirmą vagą lietuvių ateivių lietuviškos kultūros dirvoje. Tiesa, nebuvo lemta vienam ir kitam tų laikraščių ilgiau eiti, bet ir "Auszra" negali pasigirti ilgu savo amžiumi. O Jonas Šliupas buvo vienas tų, kuris prisidėjo prie "Auszros" išleidimo, jos buvo bendradarbis ir "Unijos" redaktorius.

Jau vien visų tų trijų laikraščių pasirodymas sakyte sako, kad, nepaisant viso to, tiek pačioje Lietuvoje, tiek jos

ateivijoje JAV būta jau tokio tautiško susipratimo, kuris skatino tuos, kurie nujautė tą savo tautos atbudimą, pradėti leisti lietuvių kalba nuolatinį spaudos leidinį.

Toks leidinys JAV ateivių lietuvių tarpe anksčiau atsirado, negu skirtas Lietuvos gyventojams Tilžėje, nes JAV politinės laisvės labiau skatinančiai veikė lietuvių ateiviją, negu Lietuvos maskolių oku-

pacinė vidaus santvarka, tada bendrai trandanti kultūros kūrybą.

Tai tiek "Lietuwiszkos Gazietos", tiek "Unijos" kartu jų leidėjų ir rėdytojų nuopelnai lietuvių tautai, o ypač saaviems ateiviams, yra dideli, tiek pat vertingi, kaip ir "Auszros", ir mūsų tautos kultūros istorijoje minėtini.

J. Vlks.